

**บทบาทของวัดศาลาแดงเหนือต่อวิถีชีวิตชุมชนไทย-มอญ
บ้านศาลาแดงเหนือในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี***

The role of Wat Sala Daeng Nuea towards the Community
Lifestyle of Thai-mon Ban Saladaeng Nuea in Samkhok District,
Pathumthani Province

ชนาคัลลกันยกร พันธุ์หัวทั้นกร¹ / สุพิชชา โตวิวิชญ์²
Shanaclunkanyakon Punwatannakon¹ / Supitcha Tovivich²

^{1,2} สาขาวิชาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
กรุงเทพมหานคร 10200, ประเทศไทย

^{1,2} Vernacular Architecture Program, Faculty of Architecture, Silpakorn University.
Bangkok 10200, Thailand

Corresponding author. Email: Thesisandresearch@gmail.com

Received: May 18, 2021

Revised: July 3, 2021

Accepted: July 21, 2021

Abstract

This article aims to 1) study the role of Wat Sala Daeng Nuea in the way of life of Thai-Mon community, Ban Saladaeng Nuea in Sam Khok district, Pathumthani province; 2) to study the relations of Wat Sala Daeng Nuea and the Thai-Mon community, Ban Saladaeng Nuea in the conservation and restoration of cultural heritage. This study is a qualitative research whose data was collected from documents and Key Informants by purposive sampling method using in-depth interviews with Key-Informants and

participant observation. The selected sample population consists of (1) a group of 4 Mon villagers, (2) a group of 3 Mon temple committees, (3) a group of 3 Mon monks, and (4) Wat Saladaeng Nuea, a total of 10 people. The results showed that there is a strong connection in role of Wat Sala Daeng Nuea in the way of life of Thai-Mon communities Ban Saladaeng Nuea in the conservation and restoration of cultural heritage with focusing on (1) Role of villagers (2) Role of a temple committee (3) Role of a temple (4) Role of a monk (5) Building accessed area. From the details mentioned above, it is known that the role and use of space build up relationship and connection of religious activities together and such activities lead to the conservation and restoration of the Mon cultural heritage

Keywords: Temple Role, Wat Sala Daeng Nuea, Community Lifestyle, Thai-mon

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของวัดศาลาแดงเหนือ ต่อวิถีชีวิตชุมชนไทย-มอญ บ้านศาลาแดงเหนือในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างวัดศาลาแดงเหนือกับชุมชนไทย-มอญ บ้านศาลาแดงเหนือ ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป เป็นการศึกษางานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ สำคัญ (Key Informant) โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลที่ สำคัญ (Key-Informant) และวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) กลุ่มประชากรตัวอย่างที่เลือก ประกอบไปด้วย(1)กลุ่มชาวบ้านเชื้อสายมอญ จำนวน 4 คน (2) กลุ่มกรรมการวัดเชื้อสายมอญ จำนวน 3 คน (3)กลุ่มพระสงฆ์เชื้อสายมอญ จำนวน 3 รูป และ (4) วัดศาลาแดงเหนือ รวมทั้งหมด 10 คน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของวัด ศาลาแดงเหนือต่อวิถีชีวิตชุมชนไทย-มอญ บ้านศาลาแดงเหนือ ยังมีความเชื่อมโยงในการ

อนุรักษ์พื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมอย่างเข้มแข็ง โดยมุ่งประเด็นไปที่ (1) บทบาทของชาวบ้าน (2) บทบาทกรรมการวัด (3) บทบาทวัด (4) บทบาทพระสงฆ์ (5) พื้นที่การเข้าใช้สอยอาคาร จากรายละเอียดต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นทำให้รู้ว่าบทบาทและการเข้าใช้พื้นที่ สร้างความสัมพันธ์และเชื่อมโยงสู่การทำกิจกรรมทางศาสนาร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมนั้นนำไปสู่การอนุรักษ์พื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมมอญ

คำสำคัญ: บทบาทของวัด วัดศาลาแดงเหนือ วิถีชีวิตชุมชน ไทย-มอญ

บทนำ

ชุมชนมอญบ้านศาลาแดงเหนือเป็นชุมชนที่เก่าแก่ มีวัฒนธรรม ประเพณีประจำชนชาติที่สืบทอดมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งวัฒนธรรมมอญนั้นล้วนมีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นภาษา ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ และประเพณีต่าง ๆ โดยศูนย์กลางการประกอบพิธีกรรมจะรวมอยู่ที่วัดศาลาแดงเหนือ (Kaewyok, 2013, p.4) ดังนั้นชาวบ้านศาลาแดงเหนือจึงให้ความสำคัญกับวัดศาลาแดงเหนือเป็นอย่างมาก วัฒนธรรม ประเพณีทางศาสนาของชาวมอญบ้านศาลาแดงเหนือที่ยังคงปฏิบัติอยู่

บรรพชนชาวมอญของชุมชนบ้านศาลาแดงเหนือส่วนใหญ่อพยพมาจากเมืองเมาะตะมะ หรือเมาะลำเลิง จากประเทศพม่าเนื่องจากพ่ายแพ้สงครามพม่าจึงได้อพยพครอบครัวกันมาตั้งถิ่นฐานบริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (Kittiwattanavanich, 2013, p. 42)

ชุมชนมอญบ้านศาลาแดงเหนือให้ความสำคัญกับพระพุทธศาสนามาก เนื่องจากชาวบ้านเป็นพุทธศาสนิกชนที่นับถือพุทธศาสนาอย่างสูงสุด ปฏิบัติตามคำสอนและประกอบพิธีกรรมเนื่องในพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด โดยมีพระอาจารย์บุญนาค ปทุมโม เจ้าอาวาสองค์ที่ 4 (Muangngam, 2004, p. 69) จนถึงเจ้าอาวาส องค์ที่ 8 (ปัจจุบัน พ.ศ. 2538-2564) ชื่อพระครูปทุมธรรมพิลาส (ทวี อดิวิโร) ของวัดศาลาแดงเหนือเป็นผู้สั่งสอนเทศนาให้ชาวบ้านยึดหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนาเพื่อนำมาปรับใช้กับการดำรงชีวิต (Kaewyok, 2010, pp. 6-14) จะเห็นได้ว่า ชาวบ้านศาลาแดงเหนือให้ความสำคัญกับหลักธรรมศาสนาเป็นอย่างมาก ในการประพฤติตามหลักธรรมอันดังมานี้

ชาวบ้าน(บ้านศาลาแดงเหนือ) เป็นชุมชนที่มีการปรับตัวที่ดีควบคู่ไปกับการพัฒนาที่เกิดขึ้นโดยไม่ละทิ้งวัฒนธรรมเก่าแก่ของตน ชาวบ้านยังคงปฏิบัติตามครรลองครองธรรมที่ยึดถือมาแต่อดีต ในการดำรงรักษามรดกทางวัฒนธรรมมอญ โดยเฉพาะมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ (Konthong, 2016, pp. 112-115) ประกอบไปด้วย 1) วัตถุโบราณ ได้แก่ กะทะขนมครกดินเผา คัมภีร์ใบลานมอญ เครื่องกรองน้ำ เรือโบราณ เป็นต้น 2) โบราณสถาน ได้แก่ กุฏิพระ บ้านเรือนมอญ หอไตรปิฎก เจดีย์มอญ เป็นต้น 3) ประเพณีและความเชื่อ ได้แก่ ประเพณีวันสงกรานต์ ภาษามอญเรียกว่า กะต๊ะ ถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ของชาวมอญ โดยมีพิธีแห่หงส์ ธงตะขาบโดยจะแห่ทางหงส์รอบเจดีย์มอญ 3 รอบก่อนจะชักขึ้นสู่ยอดเสาเพื่อบูชาพระพุทธเจ้า พิธีสงฆ์น้ำพระสงฆ์ การดักบาตรน้ำผึ้ง เป็นต้น 4) วิถีชีวิตประจำวัน ได้แก่ อาหารที่มีต้นตำรับมาจากคนมอญ เช่น ขนมจีน ข้าวแช่ ปลา ร้ามมอญ ซึ่งหลักฐานดังกล่าวเป็นการแสดงถึงพลังความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในกลุ่มชาวมอญบ้านศาลาแดงเหนือได้เป็นอย่างดี และยังสะท้อนให้เห็นในรูปของเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงได้ทำการค้นคว้าและสนใจศึกษาบทบาทของวัดศาลาแดงเหนือต่อวิถีชีวิตชุมชนไทย-มอญ บ้านศาลาแดงเหนือ โดยศึกษาความเชื่อมโยงสู่การอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรม ว่ามีมากน้อยเพียงใด รวมถึงปัจจุบันคนในหมู่บ้านนั้นตระหนักถึงและรับรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมของตนในการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมนั้นมากน้อยเพียงใด

วัดศาลาแดงเหนือ

วัดศาลาแดงเหนือ จึงมีชื่อมอญว่า “เกียปราน” ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทิศตะวันออก ต.เชียงรากน้อย อ.สามโคก จ.ปทุมธานี สร้างในปีพ.ศ.2359 วิสุคามสีมา ในปี พ.ศ.1 มกราคม 2409 (M. Kaewyok, personal communication, October 5, 2019) วัดศาลาแดงเหนือเป็นวัดเก่าแก่สังกัดธรรมยุตสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 2 นอกจากจะเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านแล้ว พระสงฆ์มอญยังมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำชุมชนและอบรมสั่งสอน เยาวชนให้เข้ามาบวชเรียนศึกษาพระธรรมวินัย การนับถือพุทธศาสนาของคนมอญค่อนข้างเคร่งครัดและมีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดกิเลส และเพื่อนิพพาน เจ้าอาวาสวัดศาลาแดงเหนือ องค์ที่ 8 (ปัจจุบัน พ.ศ.2538-2564) ชื่อพระครูปทุมธรรมพิลาส

(ทวิ อติวิโร) วัดศาลาแดงเหนือแบ่งเขตพื้นที่ภายในออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1) เขตพุทธาวาส

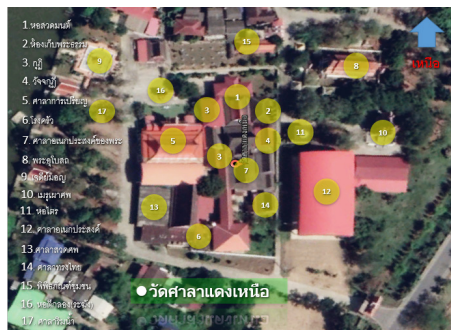
เป็นพื้นที่สำหรับพระสงฆ์ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นเสมือนสัญลักษณ์แห่งสถานที่ประทับขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประกอบด้วยสถาปัตยกรรมหลักสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับพระพุทธองค์และพิธีกรรมต่างๆ คือ 1) พระอุโบสถ 2) ศาลาการเปรียญ 3)เจดีย์มณู 4) หอระฆัง 5) หอไตร 6) หอสวดมนต์ เป็นต้น

2) เขตสังฆาวาส

หมายถึงขอบเขตบริเวณพื้นที่ส่วนหนึ่งของวัด ที่กำหนดไว้ให้เป็นที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสงฆ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับพิธีการใดทางศาสนา อันได้แก่ 1) กุฏิ 2) กัปปิยกุฎ 3) หอนั่น 4) วัจจกุฎ 5) หอไตร 6) ห้องสรงน้ำ 7) ศาลาท่าน้ำ 8) ธรรมศาลา เป็นต้น

3) เขตธรณีสงฆ์

หมายถึงเขตพื้นที่ในพระอารามที่วัดกำหนดพื้นที่บางส่วนที่เหลืจากการจัด ให้เป็นเขตพื้นที่สำหรับเอื้อประโยชน์ใช้สอยในเชิงสาธารณประโยชน์ในลักษณะ ต่าง ๆ ของวัด เช่น ใช้เป็นพื้นที่เปิดโล่งเพื่อสร้างความร่มรื่นให้วัด หรือใช้เป็นสถานที่ก่อสร้างอาคารอื่น ๆ เช่น สร้างเมรุสำหรับฌาปนกิจศพชุมชน เป็นต้น

ภาพที่ 1 ผังแสดงรายละเอียดพื้นที่ภายในวัดศาลาแดงเหนือ
ที่มา: วนาศิลป์กัญญกร พันธุ์หว่าทันกร (ถ่ายเมื่อ 12 มิถุนายน 2562)

ชุมชนบ้านศาลาแดงเหนือ

บ้านศาลาแดงเหนือ ภาษามอญเรียกว่า “สะปราง” เป็นชื่อหมู่บ้านใหญ่อยู่ในเมืองเมะตะมะ ประเทศพม่าในปัจจุบัน บ้านศาลาแดงเหนือเป็นชุมชนมอญตั้งอยู่ในเขตตำบลเชียงรากน้อย ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา อยู่ใต้หมู่บ้านวัดพลับมาประมาณ 2 กิโลเมตร บ้านศาลาแดงเหนือเป็นชุมชนมอญที่มีบ้านเรือนค่อนข้างหนาแน่น มีการจัดระเบียบถนนเส้นทางเดินในหมู่บ้านอย่างเป็นระเบียบ มีการขยายตัวของชุมชนทางด้านหลังของหมู่บ้าน (M. Kaewyok, personal communication, October 9, 2019) บรรพชนชาวมอญของบ้านศาลาแดงเหนือส่วนใหญ่อพยพมาจากเมืองเมะตะมะ หรือเมะลาลัง จากประเทศพม่า เนื่องจากพ่ายแพ้สงครามพม่าจึงได้อพยพครอบครัวกันมาตั้งถิ่นฐานบริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

ภาพที่ 2 พื้นที่วัดและชุมชนบ้านศาลาแดงเหนือ

ที่มา: ชนาตลักรักษ์นกร พันธ์หว่าทันกร (ถ่ายเมื่อ 12 มิถุนายน 2562)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทของวัดศาลาแดงเหนือต่อวิถีชีวิตชุมชนไทย-มอญ บ้านศาลาแดงเหนือในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างวัดกับชุมชนไทย-มอญ (บ้านศาลาแดงเหนือ) ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาถึงรูปแบบวิถีชีวิตชุมชนไทยเชื้อสายมอญ (บ้านศาลาแดงเหนือ) อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ที่มีผลต่อบทบาทของวัดของการดำเนินชีวิตในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี การศึกษาจะเน้นรายละเอียดในแง่ของ ขนบธรรมเนียมประเพณี คติความเชื่อ พิธีกรรม เรือนที่อยู่อาศัย การแต่งกาย ภาษา อาหาร ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงศึกษาถึงเหตุปัจจัยและกระบวนการก่อรูปจากรูปแบบวิถีชีวิตชุมชนกับวัด รวมทั้งการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรม

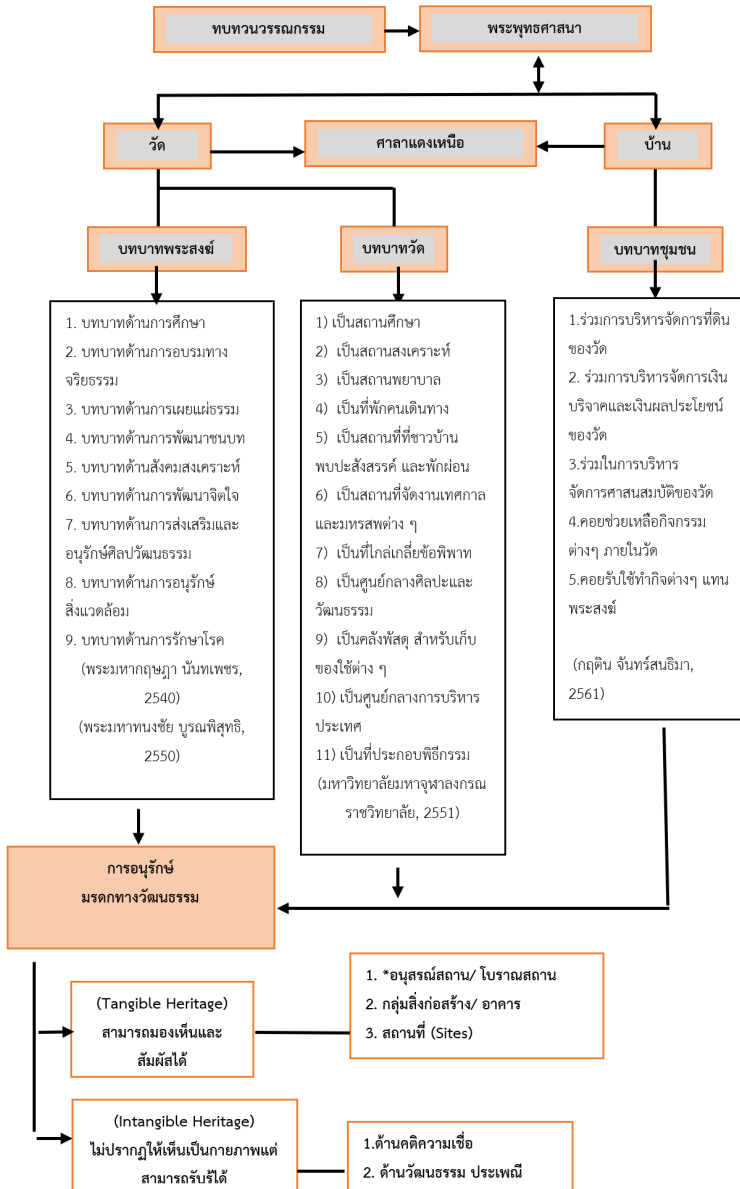
2. ขอบเขตด้านพื้นที่

2.1 พื้นที่วัดและบ้านศาลาแดงเหนือ ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี คัดเลือกจากวัดที่มีเอกลักษณ์ความเป็นมอญ มีชุมชนไทย-มอญโดยรอบอาศัยอยู่ มีสัญลักษณ์ที่บอกถึงความเป็นมอญในพื้นที่วัดศาลาแดงเหนือ มีผู้สนับสนุนสำคัญคืออธิบดีผู้พิพากษา ศาลอุทธรณ์ (นายสุดใจ ไกรจิตติ) มีเจดีย์มอญแบบขเวมอตอ มีบ้านเรือนมอญ มีเสาชิงส์ ธงตะขาบที่วัด

3. ขอบเขตด้านประชากร

3.1 กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบไปด้วย (1) กลุ่มชาวบ้านเชื้อสายมอญ จำนวน 4 คน (2) กลุ่มกรรมการวัดเชื้อสายมอญ จำนวน 3 คน (3) กลุ่มพระสงฆ์เชื้อสายมอญ จำนวน 3 รูป และ (4) วัดศาลาแดงเหนือ รวมทั้งหมด 7 คน 3 รูป กลุ่มชาวไทยเชื้อสายมอญที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณวัดศาลาแดงเหนือ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย (conceptual framework)

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: ขนาคัลภักย์กร พันธุ์หว้าพันกร (ออกแบบเมื่อ 9 มีนาคม 2562)

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษางานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant) โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-Informant) และวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลให้เข้าใจถึงบทบาทและความเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นภายในวัดและชุมชน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผล มาจำแนกเป็นหมวดหมู่ หาความหมาย เพื่อเชื่อมโยงให้เห็นถึงประเด็นต่างๆ โดยผ่านการนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของการพรรณนา จากนั้นออกสำรวจภาคสนามควบคู่ไปกับการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องประกอบกับการสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ก่อนนำมาสู่กระบวนการวิเคราะห์ สรุปและเสนอแนะในที่สุดตามรายละเอียดดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ กลุ่มที่ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ((In-Depth Interview))ประกอบไปด้วย (1) กลุ่มชาวบ้านเชื้อสายมอญ จำนวน 4 คน (2) กลุ่มกรรมการวัดเชื้อสายมอญ จำนวน 3 คน (3) กลุ่มพระสงฆ์เชื้อสายมอญ จำนวน 3 รูป และ (4) วัดศาลาแดงเหนือ (โดยสัมภาษณ์ผ่านทางพระสงฆ์ผู้ดูแลวัดชุดเดิมในกลุ่มที่ 3 เนื่องจากวัดเป็นสถานที่) รวมทั้งหมด 7 คน 3 รูป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างชนิดปลายเปิด (Structure In-Depth Interview)) จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์และรายการคำถามแต่ละประเด็น ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยอาจารย์ที่ปรึกษาว่าตรงตามเนื้อหาและมีข้อมูลครบถ้วนหรือไม่ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary) เป็นการเก็บข้อมูลในลักษณะข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากหนังสือและเอกสารงานวิชาการต่าง ๆ ทั้ง

ที่เป็นหนังสือ และสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ งานเขียนทางวิชาการ บทความทางวิชาการ ตลอดจนหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ

3.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) และวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-Formal Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

4.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์

โดยการนำแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 ไปวิเคราะห์ตามกรอบความคิดเชิงทฤษฎีของ (Krittin Chansonthima, 2018) ในเรื่องเกี่ยวกับบทบาทของชาวบ้านกับบทบาทของกรรมการวัด และแบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 2 มี 2 ส่วน โดยในส่วนแรกนำไปวิเคราะห์ตามกรอบความคิดเชิงทฤษฎีของ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2008) ในเรื่องเกี่ยวกับบทบาทของวัด กับส่วนที่สอง นำไปวิเคราะห์ตามกรอบความคิดเชิงทฤษฎีของ (Phramaha Kritsada Nantaphet, 1997) และ (Phramaha thanongchai Buranaphisut, 2007) ในเรื่องเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์

การวิเคราะห์ บทบาท (ชาวบ้าน วัด พระสงฆ์ และกรรมการวัด)

ในการวิเคราะห์บทบาทของชาวบ้าน วัด พระสงฆ์ และกรรมการวัด ได้ทำการวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. บทบาทของชาวบ้าน

ตารางที่ 1 บทบาทชาวบ้านและหมวดหมู่ความเป็นไทยมอญและไทยพุทธ

กรอบความคิดเชิงทฤษฎีของ (กฤติน จันทรสันธิมา)	SD A1	หมวดหมู่ ก 1	SD A2	หมวดหมู่ ก 2	SD A3	หมวดหมู่ ก 3	SD A4	หมวดหมู่ ก 4	ผลคะแนน รายชื่อ
1.ร่วมการบริหารจัดการที่ดินของวัด		ก 2		ก2		ก2		ก2	0
2.ร่วมการบริหารจัดการเงินบริจาค	✓	ข	✓	ข	✓	ก2	✓	ก2	4
3.ร่วมจัดการศาสนสมบัติของวัด	✓	ข	✓	ข	✓	ข	✓	ข	4
4.ช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ภายในวัด	✓	ค	✓	ค	✓	ค	✓	ค	4
5.ทำกิจกรรมต่างๆ แทนพระสงฆ์	✓	ข	✓	ข	✓	ข	✓	ข	4
ผลคะแนนรายบุคคล	4		4		4		4		
หมวดหมู่									
ก ไม่มีบทบาทหน้าที่แล้วโดยที่.....									
ก 1 ไม่มีบทบาทหน้าที่และไม่ได้ระบุว่ามีใครรับหน้าที่นั้นไป									
ก 2 ไม่ได้มีบทบาทหน้าที่แต่มีระบุว่าเป็นองค์กรส่วนกลาง องค์กรของรัฐเป็นผู้บริหารจัดการ									
ข ยังมีบทบาทหน้าที่อยู่โดยมีลักษณะคล้ายกันทั้งไทยมอญและไทยพุทธ									
ค ยังมีบทบาทหน้าที่อยู่โดยมีลักษณะคล้ายกันทั้งไทยมอญและไทยพุทธ									

จากตารางที่ 1 สรุปบทบาทของชาวบ้าน ได้ข้อค้นพบจากเดิมว่า ในข้อ1ร่วมการบริหารจัดการที่ดินของวัด ชาวบ้านส่วนใหญ่มองว่าเป็นหน้าที่ของไวยาวัจกร กรมศาสนา และกรรมการวัด (A. Jaichob, personal communication, October 9, 2019) ซึ่งในอดีตพระมอญกับชาวบ้านเกื้อกูลและช่วยเหลือซึ่งกันและกันมาตลอดซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ของ(ก2)ทั้งหมด ในส่วนข้อ2ร่วมการบริหารจัดการเงินบริจาค ชาวบ้าน ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ค่าสาธารณูปโภคต่างๆ การก่อสร้างอาคาร และปฏิสังขรณ์วัด บูรณะวัดและค่าน้ำค่าไฟฟ้า (C. Ruangpetch, personal communication, October 5, 2019) ซึ่งอยู่ในหมวด(ข)ทั้งหมด ข้อที่3ร่วมจัดการศาสนสมบัติของวัด ชาวบ้านยังให้ความสำคัญทางด้านนี้อยู่เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของชุมชนจำต้องคอยดูแลเป็นการสืบทอดศาสนาพุทธทางหนึ่งและยังป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาด้วยรวมถึงเป็นการรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ของ(ข)ทั้งหมด ในข้อที่4ช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ภายในวัด ชาวบ้านยังให้ความสำคัญทางด้านนี้อยู่เน้นจุดประสงค์หลักเหมือนเดิมในอดีตและปัจจุบันเมื่อมีกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นโดยจะสอดแทรกคติ

จากตารางที่ 2 สรุปบทบาทรัด จากข้อค้นพบในข้อ 1 เป็นสถานศึกษา SD-B1 บอกว่าวัดยังเป็นที่ยืนสอนภาษามอญช่วงวันพระ โดยสอนเน้นการพูดและอ่านมากกว่า การเขียนซึ่งเป็น ประเพณีมอญมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (Phrakhr Pathumthammathirat, personal communication, October 5, 2019) ซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ค) ส่วน SD-B2 ไม่ได้ตอบอยู่ในหมวดหมู่ (ก1) และ SD-B3 บอกว่าเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ก2) ในส่วนข้อ 2 เป็นสถานสงเคราะห์ SD-B1 กล่าวว่าวัดให้ผู้สูงอายุสวดมนต์ภาษามอญตอนเย็นเพื่อสืบสานประเพณีวัฒนธรรมมอญซึ่งเป็นวัฒนธรรมมอญมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ค) ส่วน SD-B2 อยู่ในหมวดหมู่ A1 และ SD-B3 อยู่ในหมวดหมู่ (ก1) เช่นเดียวกัน ในข้อที่ 3 เป็นสถานพยาบาล พระสงฆ์กล่าวว่า เป็นหน้าที่ของภาครัฐซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ก2) ในข้อที่ 4 เป็นที่พักคนเดินทาง SD-B1 บอกว่าเป็นที่พักชาวบ้านต่างถิ่นมาร่วมงานที่วัดเช่นงานบวช งานศพ งานสงกรานต์ (Phranarin Thawaro, personal communication, October 5, 2019) ซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ข) ส่วน SD-B2, B3 ไม่ได้พูดถึงซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ก1) ในข้อที่ 5 เป็นสถานที่พบปะสังสรรค์ พระสงฆ์ไม่ได้พูดถึงซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ก1) ในข้อที่ 6 เป็นสถานที่จัดงานเทศกาล พระสงฆ์เน้นประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง สงกรานต์ เข้าพรรษา ออกพรรษา เพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบสานเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและบูชาพระพุทธเจ้า การขึ้นปีใหม่ของชาวมอญด้วยซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ค) ในข้อที่ 7 เป็นที่ใกล้เคียงข้อพิพาท SD-B1 ไม่ได้พูดถึงซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ก1) ส่วน SD-B2, B3 กล่าวสอดคล้องกันว่าเป็นหน้าที่ของภาครัฐซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ก2) ในข้อที่ 8 เป็นศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม พระสงฆ์กล่าวสอดคล้องกันในเรื่องมีพิพิธภัณฑ์ โบราณมอญ เจดีย์มอญ หินกรองน้ำโบราณ เพื่อสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมพร้อมทั้งระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ (Phraman Jokwaro, personal communication, October 5, 2019) ซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ค) ในข้อที่ 9 เป็นคลังพัสดุเก็บของใช้ต่าง ๆ พระสงฆ์ไม่ได้พูดถึงซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ก1) ในข้อที่ 10 เป็นศูนย์กลางการบริหารประเทศ SD-B1 ไม่ได้พูดถึงซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ก1) ส่วน SD-B2 ไม่ได้ตอบอะไรเช่นกันซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ก1) และ SD-B3 อยู่ในหมวดหมู่ (ก1) ในข้อที่ 11 เป็นที่ประกอบพิธีกรรม พระสงฆ์กล่าวถึงบั้งสุกุลอัฐิปู่ตายาย งานบวช สร้างน้ำพระ โขนจุก แห่หงส์ ธงตะขาบ งานศพซึ่งทั้งหมดเป็นการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมมอญซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ค) ทั้งหมด

3. บทบาทของพระสงฆ์

ตารางที่ 3 บทบาทของพระสงฆ์และหมวดหมู่ความเป็นไทยมอญและไทยพุทธ

กรอบความคิดเชิงทฤษฎีของ (พระมหากษัตริย์ นันทพรพช) และ (พระมหากษัตริย์ บูรณพิสุทธิ)	SD B1	หมวด หมู่	SD B2	หมวด หมู่	SD B3	หมวด หมู่	ผลคะแนน รายข้อ
1. บทบาทด้านการศึกษา	✓	ค		ก 1		ก 1	1
2. บทบาทด้านการอบรมทางจริยธรรม	✓	ข	✓	ข	✓	ข	3
3. บทบาทด้านการเผยแผ่ธรรม	✓	ข	✓	ข	✓	ข	3
4. บทบาทด้านการพัฒนาชนบท		ก 2		ก 2		ก 2	0
5. บทบาทด้านสังคมสงเคราะห์	✓	ข	✓	ข		ก 1	2
6. บทบาทด้านการพัฒนาจิตใจ	✓	ข	✓	ข	✓	ข	3
7. บทบาทด้านอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม	✓	ค	✓	ค	✓	ค	3
8. บทบาทด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม		ก 1		ก 1		ก 1	0
9. บทบาทด้านการรักษาโรค		ก 2		ก 2		ก 2	0
ผลคะแนนรายบุคคล	6		5		4		
หมวดหมู่							
ก	ไม่มีบทบาทหน้าที่แล้วโดยที่.....						
ก 1	ไม่มีบทบาทหน้าที่และไม่ได้ระบุว่ามีใครรับหน้าที่นั้นไป						
ก 2	ไม่ได้มีบทบาทหน้าที่แต่มีระบุว่า เป็นองค์กรส่วนกลาง องค์กรของรัฐเป็นผู้บริหารจัดการ						
ข	ยังมีบทบาทหน้าที่อยู่โดยมีลักษณะคล้ายกันทั้งไทยมอญและไทยพุทธ						
ค	ยังมีบทบาทหน้าที่อยู่โดยมีลักษณะคล้ายกันทั้งไทยมอญและไทยพุทธ						

จากตารางที่ 3 สรุปบทบาทของพระสงฆ์ จากเดิมในข้อ 1 บทบาทด้านการศึกษา SD-B1 บอกว่ามีการศึกษานิกธรรม บาลี และภาษามอญเพื่อทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และภาษามอญซึ่งเป็นประเพณีมอญมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ค) ส่วน SD-B2, B3 ไม่ได้พูดถึงซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ A1 ในส่วนข้อ 2 บทบาทด้านการอบรมทางจริยธรรม SD-B1 เน้นให้ให้ชาวบ้านถือศีล 5, 8, 10 เพื่อระงับโทษทางกายและจากอันเป็นกิเลส ส่วน SD-B2 เน้นการถือศีล 227 ข้อสำหรับพระเป็นสิกขาบทในพระปาฏิโมกข์ ข้อห้ามของพระ อยู่ในหมวดหมู่ (ข) และ SD-B3 เน้นอบรมชาวบ้านถือศีล 5 ซึ่งเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติของพุทธบริษัทอยู่ในหมวดหมู่ (ข) เช่นกัน ในข้อที่ 3 บทบาทด้านการเผยแผ่ธรรม SD-B1 บอกว่าการเทศน์ แสดงธรรม ปาฐกถาธรรม เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อยู่ในหมวด (ข) ส่วน SD-B2 เน้นการเทศนา การทำวัตร สวดมนต์เน้นกุศลพิธีมาแต่ครั้งพุทธกาล อยู่ในหมวดหมู่ B และ SD-B3 เน้นการเทศนา ทำวัตรสวดมนต์เข้าเย็น

เป็นความเคารพบูชาพระรัตนตรัยอยู่ในหมวด(ข)เช่นเดียวกัน ในข้อที่ 4 บทบาทด้านการพัฒนาชนบท SD-B1 บอกว่ากระทรวงมหาดไทยเป็นผู้จัดการและ SD-B2, B3 บอกเป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งก็อยู่ในหมวดหมู่ (ก2) เช่นเดียวกัน ในข้อที่ 5 บทบาทด้านสังคมสงเคราะห์ SD-B1 มอบทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนเพื่อตอบแทนชาวบ้าน และเป็นนโยบายของทางวัดซึ่งอยู่ในหมวด(ข)และ SD-B2 มอบทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียน โดยเน้นนโยบายการปกครองคณะสงฆ์ข้อ 6 ซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ ส่วน SD-B3 ไม่ได้พูดถึง ซึ่งอยู่ในหมวด (ก1) ในข้อที่ 6 บทบาทด้านการพัฒนาจิตใจ SD-B1 เน้นนั่งสมาธิเจริญวิปัสสนาเพื่อให้พ้นทุกข์เข้าถึงมรรคผลนิพพาน อยู่ในหมวดหมู่ (ข) ส่วน SD-B2 เน้นวิปัสสนากรรมฐานสำหรับพระซึ่งเป็นการปลดปล่อยกิเลส หรือความทุกข์ต่าง ๆ อยู่ในหมวดหมู่ (ข) และ SD-B3 เน้นวิปัสสนากรรมฐานเพื่อช่วยบรรเทา และบำบัดโรคทางใจต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ข) ในข้อที่ 7 บทบาทด้านอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม พระสงฆ์กล่าวถึงการสวดรักษาใบลานมอญ เจดีย์มอญ การปฏิสังขรณ์เจดีย์มอญ อาคารต่าง ๆ เพื่อรักษาเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมไว้ รวมถึงเพื่อบูชาและระลึกถึงพระพุทธเจ้าอยู่ในหมวดหมู่ (ค) ในข้อที่ 8 บทบาทด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พระสงฆ์ไม่ได้พูดถึงอยู่ในหมวดหมู่ (ก1) ในข้อที่ 9 บทบาทด้านการรักษาโรค พระสงฆ์บอกเป็นหน้าที่ของโรงพยาบาล หมอ หน่วยงานของรัฐซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ (ก2)

4. บทบาทกรรมการวัด

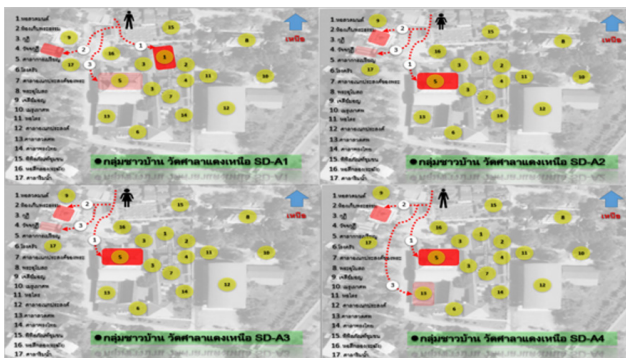
ตารางที่ 4 บทบาทของกรรมการวัดและหมวดหมู่ความเป็นไทยมอญและไทยพุทธ

กรอบความคิดเชิงทฤษฎีของ (กฤติน จันทรสันธิมา)	SD C1	หมวด หมู่	SD C2	หมวด หมู่	SD C3	หมวด หมู่	ผลคะแนน
1. ร่วมการบริหารจัดการที่ดินของวัด	✓	ข	✓	ข	✓	ข	3
2. ร่วมการบริหารจัดการเงินบริจาค	✓	ข	✓	ข	✓	ข	3
3. ร่วมจัดการศาสนสมบัติของวัด	✓	ข	✓	ข	✓	ข	3
4. ช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัด	✓	ค	✓	ค	✓	ค	3
5. ทำกิจกรรมต่าง ๆ แทนพระสงฆ์	✓	ข	✓	ข	✓	ข	3
ผลคะแนนรายบุคคล	5		5		5		
หมวดหมู่							
ก ไม่มีบทบาทหน้าที่แล้วโดยที่.....							
ก 1 ไม่มีบทบาทหน้าที่และไม่ได้รับว่ามีใครรับหน้าที่นั้นไป							
ก 2 ไม่ได้มีบทบาทหน้าที่แต่มีระบุว่าเป็นองค์กรส่วนกลาง องค์การของรัฐเป็นผู้บริหารจัดการ							
ข ยังมีบทบาทหน้าที่อยู่โดยมีลักษณะคล้ายกันทั้งไทยมอญและไทยพุทธ							
ค ยังมีบทบาทหน้าที่อยู่โดยมีลักษณะคล้ายกันทั้งไทยมอญและไทยพุทธ							

จากตารางที่ 4 สรุปบทบาทกรรมการวัด ได้ข้อค้นพบจากเดิมว่า ในข้อ 1 ร่วมการบริหารจัดการที่ดินของวัด กรรมการวัดมองว่าใช้เป็นพื้นที่เปิดโล่งเพื่อเอนกประสงค์ โดยมีกิจกรรมทางด้านจัดสรรพื้นที่สร้างพิพิธภัณฑ์และอื่นๆเช่นโรงจอดรถ ศาลาริมน้ำ สวนหย่อม ซึ่งอยู่ในหมวด(ข)ทั้งหมด ในส่วนข้อ 2 ร่วมการบริหารจัดการเงินบริจาค กรรมการวัดกล่าวถึงเกี่ยวกับรายได้ทำบัญชีสำหรับเงินบริจาคและเงินบริจาคเพื่อบูรณะวัด ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมบำรุงพระพุทธศาสนาด้วย ซึ่งอยู่ในหมวด (ข) ทั้งหมด ข้อที่ 3 ร่วมจัดการศาสนสมบัติของวัด กรรมการวัดกล่าวถึงคล้าย ๆ กันในเรื่องการบูรณปฏิสังขรณ์อาคารสถานที่ มีการบำรุงรักษาและซ่อมแซมอาคารกับการปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในวัด ทั้งหมดนี้ก็เพื่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนไว้รวมถึงให้มีความเป็นระเบียบ สะอาดตา สะอาดใจในบริเวณพื้นที่วัดด้วยซึ่งอยู่ในหมวด (ข) ทั้งหมด ในข้อที่ 4 ช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัด กรรมการวัดกล่าวถึงคล้าย ๆ กันโดยเน้นด้านงานประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ การจัดทอดกฐิน รวมถึงงานตามเทศกาลของชุมชน เช่นงานสงกรานต์ แห่หงส์ ธงตะขาบ ถือเป็นการเพื่อเผยแพร่เอกลักษณ์วัฒนธรรมมอญและสืบสานเอกลักษณ์ประเพณีชาวมอญด้วย (W. Ruangsawang, personal communication, October 9, 2019) ซึ่งอยู่ในหมวด (ค) ข้อที่ 5 ทำกิจกรรมต่าง ๆ แทนพระสงฆ์ กรรมการวัดกล่าวถึงในด้านการเตรียมการปฏิบัติงาน ศาสนพิธีต่าง ๆ รวมถึงประสานงานในงานศาสนพิธี ซึ่งอยู่ในหมวด (ข) ทั้งหมด

การวิเคราะห์ พื้นที่การเข้าใช้สอยอาคาร

1. ชาวบ้าน

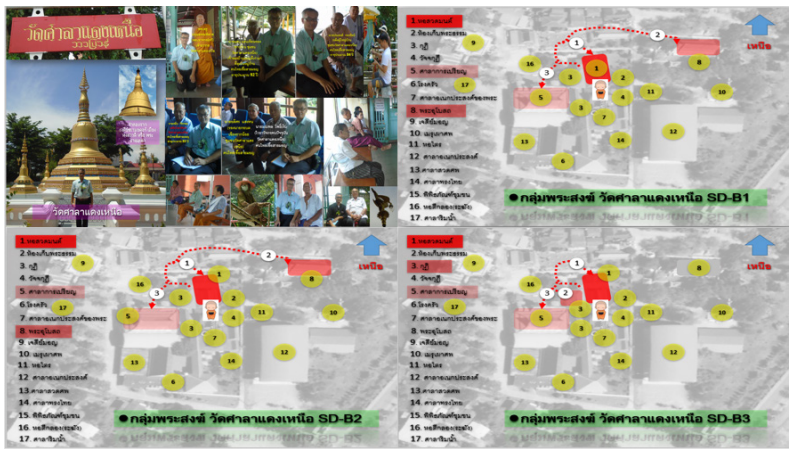
ภาพที่ 4 การเข้าใช้สอยอาคารของกลุ่มชาวบ้าน วัดศาลาแดงเหนือ
ที่มา: ชนาคลักษณ์นกร พันธุ์หว่าพันกร (ออกแบบเมื่อ 12 มิถุนายน 2562)

ตารางที่ 5 การเข้าใช้สอยอาคารของกลุ่มชาวบ้าน วัดศาลาแดงเหนือ

กลุ่มชาวบ้าน (วัดศาลาแดงเหนือ)	SD A1	SD A2	SD A3	SD A4	ผลคะแนน รายข้อ
1. ศาลาการเปรียญ	2	2	2	2	8
2. หอสวดมนต์	3				3
3. พระอุโบสถ					0
4. พื้นที่ริมน้ำ	3	1	1		5
5. เจดีย์มอญ		1	1	1	3
6. ศาลาสวดศพ				1	1
7. พิพิธภัณฑ					0
8. กุฏิพระ			2	2	0
ผลคะแนนรายบุคคล	8	4	4	4	
คะแนน					
*** เข้าทุกวัน	3				
** เข้าทุกวันพระ (อาทิตย์ละครั้ง)	2				
* เข้า 1 เดือน - 1 ปี	1				

สรุปข้อค้นพบจากภาพที่4และตารางที่5 การเข้าใช้สอยอาคารของกลุ่มชาวบ้านว่า ในข้อ1ศาลาการเปรียญ ชาวบ้าน จะเข้าพื้นที่ทุกวันพระ (อาทิตย์ละครั้ง) เพราะชาวบ้าน เคารพในพระพุทธศาสนา มาก และยังเป็นพื้นที่ที่พระสงฆ์แสดงธรรมให้แก่ชาวบ้านและชุมชนและยังเป็นที่พักผ่อนการกุศลด้วย ซึ่งในข้อนี้อยู่ในลำดับที่ 1 ส่วนข้อ 4 พื้นที่ริมน้ำ เป็นสถานที่ที่ชาวบ้าน A2, A3 เข้าไปใช้ประมาณช่วง 1 เดือน - 1 ปี ส่วนชาวบ้าน A1 เข้าไปใช้ทุกวันเนื่องจากเป็นช่างไม้จึงเข้าไปซ่อมอาคารสถานที่ต่างๆภายในวัด ส่วน A4 ไม่ได้ให้ความสนใจมากนัก แต่ก็อยู่ในลำดับที่ 2 ของความถี่การเข้าใช้พื้นที่ ส่วนข้อ 5 เจดีย์มอญ เป็นสถานที่ที่ชาวบ้าน A2, A3, A4 เข้าไปใช้พื้นที่ค่อนข้างบ่อย ประมาณช่วง 1 เดือน - 1 ปีครึ่งหนึ่ง ส่วน A4 ไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก เนื่องจากเป็นเจดีย์มอญที่เคารพ ศรัทธาในการระลึกถึงพระพุทธเจ้า ส่วนข้อ 2 หอสวดมนต์ ชาวบ้าน A1 เข้าบ่อยสุดเพราะมีพระหยกขาว พระพุทธรูปที่ทำจากหยกสีขาว ซึ่งได้อัญเชิญมาจากประเทศพม่า มาประดิษฐานที่วัดศาลาแดงเหนือเมื่อปี พ.ศ. 2452 ที่ชาวบ้านให้ความเคารพ นับถือ ส่วน A2, A3, A4 ไม่ได้พูดถึงหรือให้สนใจมากนัก

2. พระสงฆ์

ภาพที่ 5 พื้นที่การเข้าใช้สอยอาคารของพระสงฆ์ วัดศาลาแดงเหนือ
ที่มา: ชนาคลักษณ์นกร พันธุ์หว่าทันกร (ออกแบบเมื่อ 12 มิถุนายน 2562)

ตารางที่ 6 การเข้าใช้สอยอาคารของกลุ่มพระสงฆ์

กลุ่มพระสงฆ์ (วัดศาลาแดงเหนือ)	SD B1	SD B2	SD B3	ผลคะแนน รายชื่อ
1. ศาลาการเปรียญ	2	2	2	6
2. หอสวดมนต์	3	3	3	9
3. พระอุโบสถ	2	2		4
4. พื้นที่ริมน้ำ				0
5. เจดีย์มอญ				0
6. กุฏิพระ			3	3
ผลคะแนนรายบุคคล	7	7	8	
คะแนน				
*** เข้าทุกวัน	3			
** เข้าทุกวันพระ (อาทิตย์ละครั้ง)	2			
* เข้า 1 เดือน - 1ปี	1			

สรุปข้อค้นพบจากภาพที่ 5 และตารางที่ 6 การเข้าใช้สอยอาคารของกลุ่มพระสงฆ์ ซึ่งในข้อ 2 หอสวดมนต์ พระสงฆ์จะเข้าพื้นที่ต่ำกว่าพื้นที่อื่น ๆ เป็นลำดับที่ 1 เนื่องจากหอสวดมนต์เป็นสถานที่ทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็นทุกวัน การทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็นเป็นธรรมเนียมสืบแบบมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ซึ่งพระสงฆ์จะเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเพื่อรับฟังโอวาทเป็นกิจวัตรประจำวัน การทำวัตรมีจุดมุ่งหมายอย่างหนึ่งคือเพื่อเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้านั่นเอง (ซึ่งมีลักษณะการเข้าพื้นที่คล้ายกับพระสงฆ์ของวัดมอญทั่วไป) ส่วนข้อ 3 พระอุโบสถ พระสงฆ์ B1, B2 ให้ความสำคัญในการเข้าพื้นที่พระอุโบสถเป็นลำดับที่ 2 เนื่องจากพื้นที่นี้ถือเป็นอาคารที่สำคัญภายในวัดเนื่องจากเป็นสถานที่ที่พระภิกษุสงฆ์ใช้ทำ สังฆกรรมตามพระวินัยวันที่พระสงฆ์ ลงฟังพระปาติโมกข์ทุกกึ่งเดือน เรียกว่าวันอุโบสถ และพระสงฆ์มีการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเช่นการสวดในวันโกน (ปรังผม) ก่อนวันพระวัน, งานบวช งานสงกรานต์ เป็นต้น ส่วน B3 ไม่ได้ให้ความสนใจมากนัก ส่วนข้อ 1 ศาลาการเปรียญ เป็นสถานที่เพื่อใช้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนาซึ่งพระสงฆ์ ส่วนใหญ่เข้าช่วงวันพระ และในส่วนข้อ 6 กุฏิพระ พระสงฆ์ B3 ให้ความสำคัญในการใช้พื้นที่รูปเดียว เนื่องจากเป็นพระมาจากพื้นที่อื่นและยังอายุมามากทำให้เดินทางไม่สะดวก

3. กรรมการวัด

ภาพที่ 6 พื้นที่การเข้าใช้สอยอาคารของกรรมการวัด วัดศาลาแดงเหนือ
ที่มา: ชนาคลักษณ์นกร พันธุ์หว่าทันกร (ออกแบบเมื่อ 12 มิถุนายน 2562)

ตารางที่ 7 การเข้าใช้สอยอาคารของกลุ่มกรรมการวัด

กลุ่มกรรมการวัด (วัดศาลาแดงเหนือ)	SD C1	SD C2	SD C3	ผลคะแนน รายข้อ
1. ศาลาการเปรียญ	3	3	3	9
2. หอสวดมนต์	3		3	6
3. พระอุโบสถ				0
4. พื้นที่รมน้ำ				0
5. เจดีย์มอญ		2		2
6. หอไตร	2	2	2	6
ผลคะแนนรายบุคคล	8	7	8	
คะแนน				
*** เข้าทุกวัน	3			
** เข้าทุกวันพระ (อาทิตย์ละครั้ง)	2			
* เข้า 1 เดือน - 1ปี	1			

สรุปข้อค้นพบจากภาพที่ 6 และตารางที่ 7 การเข้าใช้สอยอาคารของกลุ่มกรรมการวัด วัดศาลาแดงเหนือ สรุปข้อค้นพบการเข้าใช้สอยอาคารของกลุ่มกรรมการวัด วัดศาลาแดงเหนือ ในข้อ2หอสวดมนต์ กรรมการวัด C1, C3 จะเข้าพื้นที่ที่ต่ำกว่าพื้นที่อื่น ๆ เป็นลำดับที่ 1 เนื่องจากหอสวดมนต์เป็นสถานที่ที่มีพระพุทธรูปหยกขาว ชาวบ้านเรียกกันว่า "หลวงพ่อขาว" เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย สร้างจากหยกสีขาว แกะสลักศิลปกรรมแบบมอญ เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพศรัทธาของชาวบ้านเป็นอย่างมาก (P. Jaichob, personal communication, October 5, 2019) ส่วน C2 ไม่ได้สนใจมากนัก จึงไม่ได้พูดถึง ข้อ1ศาลาการเปรียญ กรรมการวัด เข้าพื้นที่นี้ในการทำกิจกรรมช่วงวันพระ และเข้าทุกวันเพื่อสวดภาษามอญช่วงบ่าย 3 โมงเย็น ส่วนในข้อ 7 หอไตร หอไตรใช้เป็นที่พักคัมภีร์ ใบลานมอญที่จารึกคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่าพระไตรปิฎก ซึ่งถือว่าเป็นของสูง เป็นของศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งกรรมการวัดจะเข้ามาช่วงวันพระ (M. Phogoen, personal communication, October 9, 2019) ในส่วนข้อ5เจดีย์มอญ กรรมการวัด C2 ให้ความสนใจเข้าพื้นที่ในช่วง 1 เดือน - 1 ปีเท่านั้น ส่วนกรรมการวัด C1, C3 ไม่ได้ให้ความสนใจมากนัก

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอแบ่งการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้ (1) ประเด็นด้านบทบาท ประกอบไปด้วย บทบาทชาวบ้าน, บทบาทวัด, บทบาทพระสงฆ์, บทบาทกรรมการวัด (2) ประเด็นด้านพื้นที่การเข้าใช้สอยอาคาร ประกอบไปด้วย การเข้าใช้พื้นที่ของชาวบ้าน การเข้าใช้พื้นที่ของพระสงฆ์ และการเข้าใช้พื้นที่ของกรรมการวัด ซึ่งทั้ง 2 ประเด็นนี้ มีความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อศึกษาบทบาทของวัดศาลาแดงเหนือต่อวิถีชีวิตชุมชนไทย-มอญ บ้านศาลาแดงเหนือในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี (2) เพื่อศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างวัดกับชุมชนไทย-มอญ (บ้านศาลาแดงเหนือ) ในการอนุรักษ์พื้นที่พุทธทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป โดยมีปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของวัดศาลาแดงเหนือต่อวิถีชีวิตชุมชนไทย-มอญ บ้านศาลาแดงเหนือในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประเด็นด้านบทบาท

1.1 บทบาทของชาวบ้านและกรรมการวัด มีปัจจัยสำคัญที่ชาวบ้านและกรรมการวัดให้ความสำคัญกับบทบาทรวมถึงความเชื่อมโยงระหว่างวัดกับชุมชนไทย-มอญ ในการอนุรักษ์พื้นที่พุทธทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป โดยมีผลปัจจัยสำคัญดังต่อไปนี้

1) ด้านการจัดการศาสนสมบัติของวัด ชาวบ้านและกรรมการวัดให้ความสำคัญกับการจัดการศาสนสมบัติของวัดมาก อันเนื่องมาจากพระพุทธศาสนามีความเกี่ยวพันฝังรากลึกอย่างแนบแน่นในวิถีชีวิตความเป็นอยู่กับ สังคมไทย-มอญมาอย่างยาวนาน (Krueewitchayachan, 1994, p. 55) และเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทย-มอญด้านต่าง ๆ เช่น ด้านภาษา วรรณกรรม ศิลปกรรม จิตรกรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น ชาวบ้านและกรรมการวัดหลายท่านกล่าวว่า วัดเป็นส่วนหนึ่งของชาวบ้านและชุมชน เพราะเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของชาวบ้านและชุมชน บางครั้งการรักษามรดกทางวัฒนธรรมด้านศาสนสมบัติไว้ให้ยืนยาว สิ่งสำคัญก็คือการบูรณปฏิสังขรณ์ บำรุงรักษา และการซ่อมแซมอาคารภายในวัด ซึ่งชาวบ้านและกรรมการวัดให้ความสำคัญอย่างมาก

2) ด้านการช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัด ชาวบ้านและกรรมการ

วัดให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัดมากเนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัดทำให้ชาวบ้านมีความใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนาและความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นมอญเช่นประเพณีวันสงกรานต์ (ภาษามอญเรียกว่า กะต๊ะ ถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ของชาวมอญ) ซึ่งในกิจกรรมสงกรานต์จะสอดแทรกความเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ของชาวมอญไว้มากที่สุดเช่น (1) การแห่ทางหงส์ ธงตะขาบ (แห่ฮะต๊ะโน้) โดยจะแห่ ทางหงส์รอบเจดีย์มอญ 3 รอบก่อนจะชักขึ้นสู่ยอดเสาเพื่อบูชาพระพุทธเจ้า (Thanasaksiri, 2010, p. 65) (2) ธรรมเนียมการทำบุญอุปัชฌาย์บวช ชาวมอญเรียกว่า แจ็คชอยจู้ด คือการทำพิธีบั้งสุกลให้กับญาติมิตรและบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว (Kaewyok, 2012, p. 9) (3) การแต่งกายชุดมอญไปวัด (4) การทำข้าวแช่ไปวัด (5) การสวดมนต์ภาษามอญ (6) การละเล่นพื้นเมือง การละเล่นสะบ้า (มอญ) (ว่อน-ฮะ-นิ) เป็นต้น

3) ด้านการทำกิจกรรมต่างๆ แทนพระสงฆ์ ชาวบ้านและกรรมการ

วัดให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมต่างๆ แทนพระสงฆ์เพราะวิถีของชาวไทยมอญต้องการทำบุญเพื่อไปสู่ภพที่ดีเพื่อเป็นการบูชาพระพุทธเจ้า เช่นกิจกรรมจัดอาสาสงฆ์ในงานสวดพระอภิธรรม การทำหน้าที่รับ-จ่ายเงินแทนพระ การจัดเตรียมอาหารให้พระสงฆ์ การปฏิบัติงานศาสนพิธีช่วงวันพระ เป็นต้น

1.2 บทบาทของวัด มีปัจจัยสำคัญที่สถานที่วัดให้ความสำคัญกับบทบาทรวมถึงความเชื่อมโยงระหว่างวัดกับชุมชนไทย-มอญ ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป โดยมีผลปัจจัยสำคัญดังต่อไปนี้

1) เป็นสถานที่จัดงานเทศกาล วัดศาลาแดงเหนือมีความสำคัญเป็น

สถานที่จัดงานเทศกาลในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและกิจกรรมของชาวบ้าน วัดมีบทบาทสำคัญที่ทำให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างพระสงฆ์กับชาวบ้านใกล้ชิดกันและทำให้เกิดบริบทของการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมของชาวบ้านศาลาแดงเหนือเช่น (1) การอนุรักษ์ประเพณีทางพระพุทธศาสนา (2) ประเพณีสงกรานต์ (3) การปฏิสังขรณ์ สร้าง ต่อเติม อาคารสถานที่ (การอนุรักษ์ฟื้นฟูสถานที่ให้ดูดีขึ้น) เป็นต้น

2) เป็นศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม วัดศาลาแดงเหนือมีความสำคัญใน

การเป็นศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม เนื่องจากวัดศาลาแดงเหนือมีโบราณวัตถุ ที่ควรค่าแก่

การอนุรักษ์ให้รุ่นต่อ ๆ ไปได้ศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ของตนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น ไบลานมอญ หินกรongน้ำโบราณ (Muangngam, 2004, p. 49) ธรรมาสันยอดนางซี เป็นที่สำหรับพระสงฆ์นั่งแสดงธรรม เรือโบราณ บ้านเรือนมอญ เจดีย์มอญ เป็นต้น

3) เป็นที่ประกอบพิธีกรรม วัดศาลาแดงเหนือมีความสำคัญโดยเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและพิธีกรรมต่างๆของชาวบ้าน ทำให้วัดและชาวบ้านมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันเช่น งานบวช งานแต่งงาน งานเผาศพ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันมาฆบูชา เป็นต้น

1.3 บทบาทของพระสงฆ์ ปัจจัยสำคัญที่พระสงฆ์วัดศาลาแดงเหนือมีบทบาทสำคัญที่ทำให้ความเชื่อมโยงระหว่างวัดกับชุมชนไทย-มอญ ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป โดยมีผลปัจจัยสำคัญดังต่อไปนี้

1) บทบาทด้านการอบรมทางจริยธรรม นับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน พระสงฆ์วัดศาลาแดงเหนือได้มีส่วนสำคัญกับชาวบ้านบ้านศาลาแดงเหนือมาโดยตลอด และยังทำหน้าที่สืบทอดอายุพระพุทธศาสนารวมถึง ให้ชาวบ้านถือศีล 5, 8, 10 ในวันพระ ทำให้อ่อนมีความเชื่อมโยงในการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป

2) บทบาทด้านการเผยแผ่ธรรม ในข้อนี้บทบาทของพระสงฆ์วัดศาลาแดงเหนือทำหน้าที่ในการการเทศน์ แสดงธรรม ปาฐกถาธรรม เป็นหน้าที่ในการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างพระสงฆ์กับชาวบ้านในการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป รวมถึงหน้าที่โดยตรงเช่นการท้าวไตรสวดมนต์เช้าเย็นของพระสงฆ์

3) บทบาทด้านการพัฒนาจิตใจ ในข้อนี้บทบาทของพระสงฆ์วัดศาลาแดงเหนือทำหน้าที่ในการพัฒนาจิตใจตนเองกับจิตใจของชาวบ้านโดยการนั่งสมาธิ เจริญวิปัสสนา วิปัสสนากรรมฐาน เป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างพระสงฆ์กับชาวบ้านในการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไปได้

4) บทบาทด้านอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ในข้อนี้บทบาทของพระสงฆ์วัดศาลาแดงเหนือทำหน้าที่ในการสงวนรักษาไบลานมอญ (ซึ่งในสมัยก่อน พระสงฆ์วัดศาลาแดงเหนือ นิยมเขียนหนังสือบนไบลาน) เจดีย์มอญ การปฏิสังขรณ์เจดีย์มอญ อาคารต่าง ๆ

2. ประเด็นด้านพื้นที่การเข้าใช้สอยอาคาร

2.1 กลุ่มชาวบ้าน จากการศึกษาพบว่า กลุ่มชาวบ้านเข้าใช้พื้นที่ ศาลาการเปรียญ เป็นอันดับแรกเนื่องจากมีพิธีกรรมและกิจกรรมที่ชาวบ้านเข้ามาเกี่ยวข้องกับ เช่น การทำบุญวันพระ ซึ่งเป็นกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา รองลงมาก็ไปที่หอสวดมนต์เพราะมีพระพุทธรูปหยกขาวที่ต้องไปกราบไหว้

2.2 กลุ่มพระสงฆ์ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มพระสงฆ์เข้าใช้สอยอาคารหอสวดมนต์มากที่สุด อันเนื่องมาจากการทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็นเป็นธรรมเนียมเปลี่ยนแบบมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ซึ่งพระสงฆ์จะเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเพื่อรับฟังโอวาทเป็นกิจวัตรประจำวัน การทำวัตรมีจุดมุ่งหมายอย่างหนึ่งคือเพื่อเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้านั่นเอง ซึ่งถือว่ามีความเชื่อมโยงในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของพระสงฆ์ รองลงมาก็ ศาลาการเปรียญ และพระอุโบสถ ตามลำดับ

2.3 กลุ่มกรรมการวัด จากการศึกษาพบว่า กลุ่มกรรมการวัดเข้าใช้สอยอาคาร ศาลาการเปรียญมากที่สุด เนื่องจากมีกิจกรรมต่างๆที่กรรมการวัดต้องคอยดูแล เช่น กิจกรรมวันพระซึ่งจะมีทุกอาทิตย์ เดือนละ4ครั้ง ตามด้วยหอสวดมนต์ เจริญมอญ ตามลำดับ ซึ่งถือว่ามีความเชื่อมโยงในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของกรรมการวัด เพราะเป็นการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมผ่านการทำกิจกรรมร่วม

สรุปผลการวิจัย

บทบาทของวัดศาลาแดงเหนือต่อวิถีชีวิตชุมชนไทย-มอญ บ้านศาลาแดงเหนือ ในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ยังมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงระหว่างวัดกับชุมชนไทย-มอญ (บ้านศาลาแดงเหนือ) ในการอนุรักษ์พื้นที่มรดกทางวัฒนธรรมอยู่อย่างเข้มแข็ง โดยผ่านการทำกิจกรรมพระพุทธศาสนา โดยมุ่งประเด็นไปที่ (1) บทบาทของชาวบ้าน ให้ความสำคัญกับหัวข้อที่ 2) การบริหารจัดการเงินบริจาค ข้อที่ 3) การจัดการศาสนสมบัติของวัด ข้อที่4)การช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัด ข้อที่ 5)การทำการกิจกรรมต่าง ๆ แทนพระสงฆ์ (2) บทบาทกรรมการวัด ให้ความสำคัญกับหัวข้อที่ 1) การบริหารจัดการที่ดินของวัด ข้อที่ 2) การบริหารจัดการเงินบริจาค ข้อที่3)การจัดการศาสนสมบัติของวัด

ข้อที่4)การช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆภายในวัด ข้อที่ 5) การทำกิจกรรมแทนพระสงฆ์ (3) บทบาทวัด ให้ความสำคัญกับหัวข้อที่6)เป็นสถานที่จัดงานเทศกาล ข้อที่ 8) เป็นศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ข้อที่ 11) เป็นที่ประกอบพิธีกรรม (4) บทบาทพระสงฆ์ ให้ความสำคัญกับหัวข้อที่ 2) บทบาทด้านการอบรมจริยธรรม ข้อที่ 3)บทบาทด้านการเผยแพร่ธรรม ข้อที่ 6) บทบาทด้านการพัฒนาจิตใจ ข้อที่ 7) บทบาทด้านอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม (5) พื้นที่การเข้าใช้สอยอาคารในส่วนของชาวบ้านให้ความสำคัญกับศาลาการเปรียญมากที่สุด ในส่วนของพระสงฆ์ให้ความสำคัญกับหอสวดมนต์มากที่สุด และในส่วนของกรรมการวัดให้ความสำคัญกับศาลาการเปรียญมากที่สุด จากรายละเอียดต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นทำให้รู้ว่าบทบาทของวัดศาลาแดงเหนือต่อวิถีชีวิตชุมชนไทย-มอญ บ้านศาลาแดงเหนือในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ยังมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันอยู่โดยนำไปสู่การทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมนั้นเหล่านั้นนำไปสู่การอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมมอญอย่างเห็นได้ชัด

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับชุมชนมอญอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการดำรงรักษามรดกทางวัฒนธรรมของมอญแต่ละชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกันไปตามสภาพภูมิประเทศ นอกจากนี้อาจมีการเปรียบเทียบแนวทางการดำรงรักษามรดกทางวัฒนธรรมระหว่างชนชาติมอญ เพื่อศึกษาจุดร่วม และจุดต่างของแนวทางการดำรงรักษามรดกทางวัฒนธรรม

References

- Buranaphisut, P. T. (2007). The Role of Temples and Communities in Bang Rak District (Master's thesis), Mahidol University, Bangkok. (In Thai)
- Chansonthima, K. (2018). **A Study of Participation in Religious Property Management Using the Civil State Approach**. Bangkok: Research and Development Office King Prajadhipok's Institute. (In Thai)
- Kaewyok, M. (2010). Museum information: Wat Saladaeng Nuea Chiang Rak Noi Community. **Conserving Ethnic Culture**. (1), 6-14. (In Thai)
- Kaewyok, M. (2012). **Mon Songkran at Ban Saladaeng Nuea and Mon Songkran in Thailand**. Pathum Thani: Wat Saladaeng Nuea. (In Thai)
- Kaewyok, M. (2013). **Paying Respect to Monks and Praying Mon**. Pathum Thani: Wat Saladaeng Nuea. (In Thai)
- Konthong, P. (2016). **Community Welfare Provision by Using Social Capital of Thai Mon Community Ban Saladaeng Nuea Chiang Rak Noi Subdistrict, Sam Khok District, Pathum Thani Province** (Master's thesis). Thammasat University, Bangkok. (In Thai)
- Kruawitchayachan, J. (1994). **The Way of Life of the Mon People**. Bangkok: Dan Suttha Printing. (In Thai)
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (2008). **The Governance of the Thai Sangha** (1st ed.). Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (In Thai)

-
- Muangngam, P. (2004). **Preserving Cultural Identity of Mon People: A Case Study of Saladaeng Nuea Village. Pathum Thani Province** (Master's thesis). Ramkhamhaeng University, Bangkok. (In Thai)
- Nantaphet, P. K. (1997). **Attitudes of Monks towards Social Development Roles** (Master's thesis). National Institute of Development Administration, Bangkok. (In Thai)
- Thanasaksiri, D. (2010). Inherited the products of the Hong Kong and Centipede flags of the Mon people Pathum Thani Province. **Journal of Conserving Ethnic Culture**, 1 (1), 6-7. (In Thai)